

Co to jest Szkoła Promująca Zdrowie?

Program Szkoła Promująca Zdrowie (SzPZ) realizowany jest w Polsce od 1991 r. Popularyzację idei SzPZ rozpoczęto od trzyletniego projektu pilotażowego (1992-1995), „Szkoła Promująca Zdrowie”, zainicjowanego przez WHO/EURO, realizowanego pod kierunkiem prof. dr hab. Barbary Woynarowskiej. Projekt ten spowodował oddolne działania (ruch) szkół, zgodne ze strategią opracowaną w 14 tzw. szkołach projektowych oraz tworzenie sieci szkół promujących zdrowie na różnych poziomach.

W ramach upowszechniania programu stworzono strukturę wspierającą rozwój sieci SzPZ – utworzono Zespół ds. Promocji Zdrowia, powołano Krajowego Koordynatora ds. promocji zdrowia w szkole oraz wojewódzkich koordynatorów. Aktualnie we wszystkich województwach istnieją sieci szkół, w niektórych nawet funkcjonują sieci rejonowe, powiatowe lub miejskie, utworzone w celu łatwiejszego koordynowania i skuteczniejszego wspierania pracy szkół. Do wojewódzkich sieci SzPZ należą obecnie, poza szkołami różnych typów, inne placówki oświatowo-wychowawcze, takie jak: przedszkola, bursy, domy wczasów dziecięcych. Obecnie w Polsce jest około 2000 placówek w sieci szpz. Działania związane z rozwijaniem i upowszechnianiem w Polsce idei Szkoły Promującej Zdrowie odbywały się na podstawie współpracy i wsparcia ze strony ministerstw zdrowia oraz edukacji. Dla zapewnienia dalszego rozwoju programu oraz kontynuacji przynależności Polski do Europejskiej Sieci Szkół dla Zdrowia w Europie, 23 listopada 2009 r. podpisano porozumienie o współpracy między Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Zdrowia oraz Ministrem Sportu i Turystyki w sprawie promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży. Z treści porozumienia wynika m.in.: zapewnienie synergii działań z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, które są realizowane przez strony porozumienia w szkołach i placówkach oraz w środowisku lokalnym, w tym podejmowanie działań na rzecz wdrażania programów promujących zdrowie, m.in. programu *Szkoły dla Zdrowia Europy*.

Koncepcja Szkoły Promującej Zdrowie „wyrosła” z ogólnych założeń promocji zdrowia, rozwijanej przez Światową Organizację Zdrowia oraz z dorobku kilku międzynarodowych konferencji poświęconych szkolnej edukacji zdrowotnej. Nie ma jednej, ogólnie przyjętej definicji takiej szkoły. Każdy kraj wypracowuje swój model SzPZ w zależności od uznawanych wartości oraz własnych doświadczeń. W Polsce koncepcja szkoły promującej zdrowie stale się rozwija i ulega modyfikacjom.

Upowszechnianie edukacji dla zdrowia w Szkołach Promujących zdrowie odbywa się w oparciu o pięć standardów, według których opisane zostały cele i procedury ich osiągnięcia w zakresie promowania zdrowia.

STANDARD PIERWSZY

Szkoła promująca zdrowie pomaga członkom społeczności szkolnej (w tym rodzicom) zrozumienie i zaakceptowanie koncepcję szkoły promującej zdrowie.

STANDARD DRUGI

Szkoła promująca zdrowie zarządza projektami promocji zdrowia w sposób sprzyjający:

- + uczestnictwu, partnerstwu i współdziałaniu społeczności szkolnej, w tym rodziców i społeczności lokalnej,
- + skuteczności i długofalowości działań

STANDARD TRZECI

Szkoła promująca zdrowie prowadzi edukację zdrowotną uczniów i pracowników oraz dąży do zwiększenia jej, jakości i skuteczności

STANDARD CZWARTY

Szkoła promująca zdrowie tworzy klimat społeczny sprzyjający:

- + satysfakcji z nauki i pracy w szkole, osiągnięciu sukcesów oraz wzmacnianiu poczucia własnej wartości u uczniów i pracowników,
- + zdrowiu i rozwojowi uczniów i pracowników,
- + uczestnictwu, partnerstwu i współdziałaniu członków społeczności szkolnej, rodziców i osób ze społeczności lokalnej.

STANDARD PIĄTY

Szkoła promująca zdrowie tworzy środowisko fizyczne sprzyjające zdrowiu, bezpieczeństwu i dobremu samopoczuciu uczniów i pracowników

Cele podejmowanych działań:

- Stwarzanie warunków do kształtowania zdrowego stylu życia oraz harmonijnego rozwoju.
- Współpraca szkoły z rodziną i personelem medycznym (lekarzem, higienistką, stomatologiem).
- Uświadomienie własnej odpowiedzialności za stan i ochronę swojego zdrowia.
- Kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych
- Kształtowanie w szkole środowiska wspierającego edukację zdrowotną
- Zaangażowanie uczniów w proces edukacji o zdrowiu
- Dostarczanie wiedzy na temat szkodliwości stosowania używek
- Budowanie zdrowego środowiska fizycznego w szkole
- Rozwijanie umiejętności życiowych sprzyjających zdrowiu fizycznemu, psychicznemu oraz społecznemu i duchowemu
- Rozbudzanie potrzeby podejmowania działań na rzecz zdrowego środowiska
- Dostrzeganie przez młodego człowieka potrzeby dokonywania odpowiedzialnych wyborów
- Kształtowanie przekonania, że szkoła to miejsce pracy, w którym należy dbać o dobre relacje i samopoczucie wszystkich jej członków

Podstawowe zadania:

- Propagowanie zdrowego stylu życia
- Tworzenie nawyków prozdrowotnych
- Wychowanie ucznia, który radzi sobie z problemami. Nawiązuje pozytywne relacje z otoczeniem, akceptuje samego siebie
- Uświadamianie uczniom, rodzicom i nauczycielom zagrożeń związanych z zachowaniami ryzykownymi
- Współpraca z instytucjami wspierającymi działalność profilaktyczną (Policja, Straż Miejska, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, stacja Sanepid, Szpital Rejonowy, Przychodnie)
- Wspieranie rodziców w zakresie poszerzania ich wiedzy na temat profilaktyki prozdrowotnej
- Dbłość o środowisko fizyczne szkoły

Niska świadomość społeczna w zakresie ochrony zdrowia oraz profilaktyki prozdrowotnej powoduje, że istnieje duże zapotrzebowanie na budowę podstaw w tym zakresie w szkole. Sytuacja ta uzasadnia oczekiwania wobec placówek oświatowych, aby poza zadaniami dydaktycznymi zajmowały się również kształceniem młodzieży w zakresie dbałości własne zdrowie oraz tworzyły środowisko wspierające zdrowie. Dobrze realizowana edukacja zdrowotna to szansa na przyszłe społeczeństwo, które będzie umiało i chciało dbać o zdrowie swoje i innych ludzi oraz dbać o środowisko, w którym żyje.